

Uitspraak Uitgelicht

In deze rubriek een kort commentaar bij een actuele uitspraak.

Karen Geertsema – mr. K.E. Geertsema is redactiesecretaris van dit blad en tevens verbonden als onderzoeker aan de Vrije Universiteit Amsterdam en als advocaat aan Hamerslag & Van Haren advocaten.

Nieuw asielmotief + ex nunc rechterlijke toets = bestuurlijke lus

Rechtbank Den Haag zittingsplaats Haarlem 18 januari 2016, AWB 15/4928, ECLI:NL:RBDHA:2016:629

In een tussenuitspraak van 18 januari 2016 geeft de Rechtbank Den Haag, zittingsplaats Haarlem, invulling aan de nieuwe rechterlijke toets van artikel 83a Vreemdelingenwet (Vw) 2000. Een Nigeriaanse asielaanvrager voert pas in beroep aan dat hij bij terugkeer vervolging vreest wegens zijn homoseksualiteit. De staatssecretaris meent dat een dergelijk nieuw asielmotief in een herhaalde asielaanvraag moet worden beoordeeld. De rechtbank overweegt daarentegen dat sinds de implementatie van artikel 46 van de Herzene Procedurerichtlijn uit artikel 83 van de Vw 2000 volgt dat de IND gedurende de aanhangige procedure een standpunt moet innemen over het nieuwe asielmotief en past de bestuurlijke lus toe.

Langzaam komt de jurisprudentie op gang waarin rechters invulling geven aan de Unierechtelijke plicht tot een volledig en ex nunc rechterlijk onderzoek. Verschillende rechtbanken hebben zich al uitgelaten over de nieuwe rechterlijke toets van het bestuurlijke oordeel over de geloofwaardigheid van een asielrelaas. Een uitspraak van de Afdeling wordt binnenkort verwacht.¹ Over de gevolgen van artikel 83a van de Vw 2000 voor de ex nunc toets bij nieuw aangevoerde asielmotieven in beroep zijn daarentegen weinig uitspraken gedaan.² De hier besproken uitspraak van 18 januari jl. is opvallend, omdat de rechtbank afwijkt van de visie die de staatssecretaris gaf tijdens het wetgevingstraject over de ex nunc toets.

1. Onder oude ex nunc toetsing

Al sinds de inwerkingtreding van de Vw 2000 voorzag artikel 83 van de Vw2000 in de mogelijkheid om in beroep aangevoerde nieuwe feiten en omstandigheden te betrekken bij de beoordeling van het beroepschrift. De Afdeling interpreteerde het wetsartikel echter strikt,³ waardoor het in de praktijk onmogelijk was om nieuwe asielmotieven of nieuw bewijs ter onderbouwing van al aangevoerde asielmotieven nog in de beroepsprocedure te betrekken. De wetgever beoogde

hierin verandering te brengen en wijzigde het wetsartikel in juli 2010.⁴ In de toelichting bij dit wetsvoorstel expliciteerde de wetgever dat het de bedoeling was dat de rechter nieuwe feiten en omstandigheden zou betrekken bij de beoordeling van het beroepschrift. Desondanks bleef de Afdeling vasthouden aan de oude jurisprudentielijn en konden nieuwe feiten en omstandigheden slechts worden meegenomen indien deze niet eerder 'konden of behoorden' te worden aangevoerd.⁵ Bij uitspraak van 21 juni 2013 wijzigde de Afdeling de strikte lijn ten aanzien van nieuw bewijs ter onderbouwing van tijdig aangevoerde asielmotieven,⁶ maar bleef de strikte lijn ten aanzien van nieuwe asielmotieven van toepassing.⁷ Een nieuw asielmotief wordt slechts betrokken bij de beoordeling van het beroepschrift 'indien de vreemdeling weet te rechtvaardigen waarom hij dat motief, ofschoon het verband houdt met feiten en omstandigheden die zich reeds voor het besluit zouden hebben voorgedaan, niet al in de bestuurlijke fase naar voren heeft gebracht.'⁸ De Afdeling hanteert dus een verwijtbaarheidsstoets: getoetst wordt of het de asielaanvrager is te verwijten dat het nieuwe asielmotief zo laat in de procedure naar voren wordt gebracht.

De Afdeling beargumenteert haar jurisprudentielijn aan de hand van artikelen 8:1 en 8:69 van de Awb: het bestuurlijk besluit is het voorwerp van geschil en de rechter doet uitspraak op de grondslag van het beroepschrift, de overgelegde stukken, het verhandelde tijdens het vooronderzoek en het onderzoek ter zitting. Rechters zouden daarom een nieuw asielmotief niet kunnen betrekken bij de beoordeling van het beroepschrift.⁹ Het is deze oude jurisprudentielijn waarop de staatssecretaris zich in het verweerschrift in de hier uitgelichte procedure beroept.¹⁰

Overigens geldt een gelijksoortige verwijtbaarheidsstoets bij de herhaalde aanvraag. Feiten en omstandigheden die in de

1 Zie Rechtbank Rotterdam 19 augustus 2015, JV 2015/303 m.nt. Reneman. Zie ook K. Geertsema, 'Toetsen of beoordelen, indringend of enigszins terughoudend: wat moet de rechter in asielzaken?', *Jaarboek Vreemdelingenrecht* 2015, nr. 4/36. Op 15 december 2015 vond de zitting plaats in het hoger beroep tegen de uitspraak van de Rechtbank Amsterdam, 7 augustus 2015, ECLI:NL:RBDHA:2015:9791.
2 De enige andere uitspraak die ik kon vinden waarbij beslist wordt op een eerste asielaanvraag en hangende beroep een nieuw asielmotief wordt aangevoerd, is de uitspraak van de Rechtbank Utrecht, 26 november 2015, ECLI:NL:RBDHA:2015:14568.
3 Bv. ABRvS 3 augustus 2001, 200103069/1, JV 2001/258.

4 Stb. 2010, 202 en Stb. 2010, 244.
5 Voor een analyse van deze wetswijziging zie H.Helmink, 'De omvang van de ex nunc toets in de Nederlandse asielprocedure', *A&MR* 2012, nr. 5&6, p. 291-303.
6 ABRvS 21 juni 2013 JV 2013/353, m.nt. Helmink.
7 ABRvS 21 juni 2013, 201202422/1/V1, r.o. 3.2-3.4, JV 2013/354, zie ook ABRvS 19 januari 2015, 201310723/1/V.
8 ABRvS 14 oktober 2013, 201201531/1/V2, AB 2014, 111, m.nt. Reneman, r.o. 4.4; zie ook ABRvS State 21 juni 2012, nr. 201202422/1/V1, JV 2013/354 en ABRvS 19 juli 2013, 201210597/1/V1.
9 De artikelen 8:1 en 8:69 Awb zouden in dit verband ook anders geïnterpreteerd kunnen worden, zie bv. R.H. de Bock, *De omvang van het geding. Over de betekenis en toepassing van art. 8:69 Awb*, Nijmegen: Ars Aequi Libri 2004.
10 Rechtbank Den Haag 18 januari 2016, r.o. 3.1, de staatssecretaris beroept zich op ABRvS 1 mei 2012 (ECLI:NL:RVS:2012:BW4908) en ABRvS 10 november 2011, 201103103/1/V2.

eerdere procedure konden en behoorden te worden aangevoerd, kunnen voor het bestuursorgaan aanleiding zijn om de herhaalde aanvraag onder verwijzing naar artikel 4:6 van de Awb af te wijzen. De rechterlijke toets van een besluit op een herhaalde aanvraag is beperkt omdat de rechter een besluit dat een gelijke strekking heeft als een eerder besluit ten aanzien van de indiener van het beroepschrift, niet kan toetsen als ware het een eerste afwijzing. De rechter moet dan eerst toetsen of er nieuwe feiten en omstandigheden zijn aangevoerd, waarop de bovengenoemde verwijtbaarheidstoets van toepassing is.¹¹

Toelaten van nieuwe asielverzoeken in beroep maakt de rechtbankprocedure langer en de planning van een gehoor complexer, aldus de Afdeling.

De Afdeling heeft inmiddels overwogen dat dit toetsingskader niet van toepassing is op herhaalde asielaanvragen waaraan de seksuele gerichtheid van de asielaanvrager ten grondslag ligt. Een dergelijk asielmotief moet in een opvolgend asielverzoek beoordeeld worden op dezelfde wijze als bij een eerste aanvraag.¹² De Afdeling sluit daarmee aan bij de overweging van het HvJ EU in de uitspraak ABC, dat het niet per definitie ongeloofwaardig is als iemand niet direct verklaart over zijn of haar seksuele gerichtheid, gezien de gevoeligheid van de vragen over persoonlijke levenssfeer en seksualiteit.¹³ Voor andersoortige asielmotieven blijft de IND echter de mogelijkheid behouden om in een opvolgende asielaanvraag artikel 4:6 Awb tegen te werpen.¹⁴ De rechters kunnen op grond van artikel 83.0a Vw2000 de verwijtbaarheidstoets slechts achterwege laten indien bijzondere individuele omstandigheden daartoe nopen, de zogenoemde Bahaddar-exceptie.¹⁵

2. Onder nieuwe ex nunc toetsing volgens wetgever

Het wetsvoorstel tot implementatie van de herziene Procedurerichtlijn bevatte in eerste instantie de formulering dat de rechter nieuwe asielmotieven in de beroepsfase diende te betrekken: 'De rechtbank houdt bij de beoordeling van het beroep rekening met (...) aangedragen feiten en omstandigheden die los staan van het bestreden besluit, maar niettemin relevant zijn voor de vraag of uitzetting in strijd is met een voor Nederland geldende internationale verplichting.'¹⁶ De formulering was overgenomen uit het toen al aanhangige initiatiefwetsvoorstel Schouw.¹⁷ De Afdeling ontraadde in het consultatie-advies echter het ex nunc onderzoek op deze wijze te definiëren, waarna het wetsvoorstel is aangepast. De staatssecretaris neemt de argumenten van de ABRvS over dat uitbreiding van de ex nunc toets naar nieuwe asielmotieven op praktische bezwaren stuit:

'De rechter zal een volledig nieuw asielmotief zelf moeten onderzoeken, zonder dat duidelijk is in hoeverre verweerder dit motief als geloofwaardig beoordeelt. Dit zal leiden tot langer onderzoek en planingsproblemen. Alvorens een rechter kan toetsen, dient er sprake te zijn van een oordeel van het bestuur. De rechterlijke procedure is niet ingericht op het doen van onderzoek naar een nieuw asielmotief en in die gevallen is het doorgaan niet effectief en efficiënt om de rechter verantwoordelijk te maken voor de beoordeling daarvan. (...) Het doen van een nieuwe aanvraag zou in veel gevallen een beter kader bieden voor nieuw feitenonderzoek.'¹⁸

In het consultatieadvies van de ABRvS waarnaar de wetgever verwijst voert de Afdeling enerzijds een praktisch argument aan: de rechtbankprocedure duurt langer en het plannen van een gehoor tussen vreemdeling en bestuur is complex. Anderzijds wijst de Afdeling erop dat het onwenselijk is dat de aanvrager de feitelijke grondslag gedurende de procedure wijzigt. De Afdeling geeft daarbij als voorbeeld dat in een civiele vordering, waar de rechter ex nunc toetst, ook niet zomaar de grondslag van een verzoek kan worden gewijzigd.¹⁹ De Afdeling vraagt zich af of het toelaten van nieuwe asielmotieven in beroep niet een onredelijke uitleg van een ex nunc rechterlijke toetsing is. Artikel 83 Vw2000 geeft ruimte voor een dergelijke interpretatie, omdat nieuwe feiten en omstandigheden buiten de beoordeling kunnen blijven indien de goede procesorde zich daartegen verzet of de afhandeling van de zaak ontoelaatbaar vertraagt.²⁰

De Afdeling noch de wetgever besteden aandacht aan de mogelijkheden die de Awb biedt om een nieuw asielmotief wel in de beroepsfase te betrekken. Behalve de zogenoemde lus uit artikel 83, 5^e lid van de Vw2000, biedt namelijk ook de Awb mogelijkheden nieuwe feiten en omstandigheden bij de beoordeling van het beroep te betrekken. Allereerst kan de rechter een 'informele lus' toepassen: een zaak op grond van artikel 8:64 Awb aanhouden, of heropenen op grond van artikel 8:68 Awb, en verweerder opdragen binnen een bepaalde termijn de asielaanvrager te horen en een aanvullend standpunt over het nieuwe asielmotief in te nemen. Ten tweede is er de mogelijkheid de 'formele lus' op grond van artikel 8:51a Awb toe te passen. In dat geval constateert de rechtbank een gebrek in het besluit en geeft het bestuursorgaan een termijn om dat gebrek te herstellen. Het bestuursorgaan laat de rechtbank zo spoedig mogelijk weten of het wel of niet gebruik maakt van de mogelijkheid het gebrek te herstellen.²¹

11 ABRvS 2 december 2015, nr. 201410365/1/V2, ECLI:NL:RVS:2015:3804, rechtsoverweging 1.1.

12 ABRvS 8 juli 2015, 201208550/1/V2, 201110141/1/V2 en 201210441/1/V2, zie ook ABRvS 3 september 2015, AB 2015/451 m.nt. Reneman. Zie voor een gelijksoortige overweging in een bekeringszaak ABRvS 11 februari 2016, 201410123/1/V2, r.o. 3.5.

13 HvJ EU 2 december 2014, C-148/13 - C-150/13 (A, B en C), JV 2015/3, m.nt. L.P. Middelkoop

14 Of niet-ontvankelijk te verklaren op grond van artikel 30c onderdeel d Vw2000.

15 EHRM 19 februari 1998 (Bahaddar tegen Nederland), 25894/94, JV 1998/45

16 Concept wetsvoorstel 29 november 2013, tekst te vinden in ACVZ advies, TK2014-2015, 34088, nr. 3, bijlage 415317.

17 Initiatief-wetsvoorstel Schouw (D66), TK 30830, nr. 13, 18 september 2013, nota van wijziging.

18 TK 2014-2015, 34088, nr. 3, MvT, p. 22 en 23. Een amendement om het ex nunc onderzoek uit te breiden naar nieuwe asielmotievendement is vlak voor de stemming ingetrokken, TK2014-2015, 34088, nr. 13 (amendement Kuiken, Azmani), zie ook TK2014-2015, 34088, nr. 21 (Verslag van wetgevingsoverleg 22 april 2015), p.28

19 Brief van de voorzitter van de ABRvS van 30 januari 2014, betreft: wetsvoorstel tot wijziging van de Vreemdelingenwet 2000, bijlage 415323 bij de Memorie van Toelichting, TK 2014-2015, 34088-3.

20 Artikel 83 lid 3 Vw2000.

21 Artikel 8:51b Awb. Het is natuurlijk de vraag of sprake is van een gebrek in het besluit, omdat de nieuwe motieven nog niet konden worden beoordeeld omdat het bestuursorgaan daar nog niet van op de hoogte was.

De informele of formele bestuurlijke lus geeft de rechter de mogelijkheid om het bestuursorgaan een oordeel te laten vormen over het nieuwe asielmotief hangende de beroepsprocedure, waarmee een ex nunc rechterlijk onderzoek mogelijk wordt zonder dat de rechter het nieuwe asielmotief zelf beoordeelt. De rechter voldoet dan eveneens aan het bestuursrechtelijke doel zoveel mogelijk geschillen finaal te beslechten.²²

3. Twee rechtbanken: twee visies op ex nunc toetsing

In een uitspraak van 26 november 2015 volgt de Rechtbank Den Haag zittingsplaats Utrecht de interpretatie van de Afdeling en de wetgever en laat een nieuw asielmotief niet toe in beroep.²³ Volgens de rechtbank biedt de formele bestuurlijke lus onvoldoende waarborgen voor een zorgvuldige besluitvorming omdat de termijn die de rechtbank moet opleggen om het gebrek te herstellen op grond van de Procesregeling bestuursrecht²⁴ in beginsel maar vier weken is. Dat is volgens de rechtbank te kort om zorgvuldig onderzoek te doen naar het nieuwe asielmotief.²⁵ En de informele bestuurlijke lus acht de rechtbank niet wenselijk, omdat het onderzoek naar het nieuwe asielmotief dan zou moeten plaatsvinden onder verantwoordelijkheid van de rechtbank.²⁶

Een nieuwe asielaanvraag kan problematisch zijn vanwege beperkte financiële rechtsbijstand en ontbreken van schorsende werking, aldus de rechtbank.

De rechtbank Haarlem daarentegen wijkt in de uitspraak van 18 januari 2016 expliciet af van de oude jurisprudentielijn van de Afdeling en van de visie van de wetgever op de betekenis van de ex nunc toets. Volgens voornoemde rechtbank zijn de praktische bezwaren die in de Memorie van Toelichting genoemd worden tegen het toelaten van nieuwe asielmotieven in de beroepsprocedure niet doorslaggevend, namelijk: 'niet valt uit te sluiten dat het indienen van een nieuwe asielaanvraag voor de vreemdeling tot fundamentele bezwaren kan leiden, zoals beperkte financiële rechtsbijstand en de omstandigheid dat het beroep na een tweede asielaanvraag geen schorsende werking heeft en men in de regel een tweede verzoek om een voorlopige voorziening niet mag afwachten.'²⁷ De rechtbank oordeelt dat artikel 83 van de Vw 2000, sinds de inwerkingtreding van artikel 83a van de Vw2000, wel noopt tot een standpuntbepaling van de IND over het nieuwe asielmotief. De rechtbank licht onder verwijzing naar rechtsoverwegingen in een uitspraak van de Rechtbank Den Haag zittingsplaats Arnhem (MK)²⁸ toe dat de rechtbank een 'toetsende' in plaats van een 'beoordelende' rol heeft, waardoor het van belang is dat het bestuur het nieuwe asielmotief eerst beoordeelt. Op grond van de bestuurlijke lus ex artikel 8:51a van de Awb, geeft de rechtbank daarom de staatssecretaris de opdracht de asielzoeker te horen

over de gevreesde vervolging op grond van homoseksualiteit. De rechtbank stelt hiervoor een termijn van 6 weken – en laat daarmee zien dat het mogelijk is af te wijken van de Procesregeling bestuursrecht.

4. Herziene Procedurerichtlijn

De argumenten die de rechtbank Haarlem aanvoert in rechtsoverweging 3.8.2, ten aanzien van rechtsbijstand en schorsende werking, passen in de interpretatie die de Europese Commissie geeft van de Procedurerichtlijn. De Europese Commissie wijst bij de toelichting op de herziene Procedurerichtlijn op het doel van de richtlijn om doeltreffendheid en kwaliteit van procedures te bevorderen. De Commissie hoopt dit te bereiken door onder andere het aantal beroepsprocedures te verminderen, beslissingen na te streven die gebaseerd zijn op 'volledige en naar behoren vastgestelde feitelijke omstandigheden van het verzoek', de kosten voor opvang terug te dringen en meer procedures in eerste aanleg definitief af te sluiten.²⁹

Artikel 46, derde lid, van de herziene Procedurerichtlijn vereist een daadwerkelijk rechtsmiddel dat een volledig en ex nunc rechterlijk onderzoek omvat van de feitelijke en juridische

gronden van de aanvraag. De Procedurerichtlijn definieert de ex nunc beoordeling niet nader. Ook het HvJ EU heeft zich nog niet uitgelaten over het moment dat met een ex nunc rechterlijk onderzoek wordt bedoeld. Uit jurisprudentie over de oude Procedurerichtlijn volgt dat het HvJ EU van belang acht dat binnen de asielprocedure voldoende tijd moet zijn om elementen en bewijsstukken naar voren te brengen,³⁰ en dat de rechter kan beslissen over alle rechtsvragen en feitelijke kwesties waaronder alle overgelegde bewijselementen.³¹ Interpretatie van de Kwalificatierichtlijn wijst op erkenning van de moeilijke bewijspositie van de asielvrager, waaronder de moeilijkheid om direct vrijelijk te verklaren tegenover de beslisautoriteiten.³² Ook uit jurisprudentie van het EHRM, van belang voor de interpretatie van artikel 46 derde lid Procedurerichtlijn, volgt dat verdragsstaten ervoor moeten waken om tijdslijmieten en nationale procedurevoorschriften op zo'n manier te handhaven dat een mogelijk artikel 3 EVRM-risico bij uitzetting niet onderzocht wordt.³³ In het arrest *M.D. en M.A. t. België* van 19 januari 2016 waarschuwt het EHRM voor een al te strikte opvatting van 'nieuw element' van een asielverzoek.³⁴ België liet documenten die bij een vierde asielaanvraag werden overgelegd buiten beschouwing en wees het herhaalde asielverzoek af, hetgeen volgens het EHRM in strijd is met artikelen 3 en 13 van het EVRM.

22 Artikel 8:41a Awb.

23 Rechtbank Den Haag zittingsplaats Utrecht, 26 november 2015, ECLI:NL:RBDHA:2015:14568.

24 Procesregeling bestuursrecht, *Stcr.* 2014,9197

25 Rechtbank Den Haag zittingsplaats Utrecht, 26 november 2015, ECLI:NL:RBDHA:2015:14568, r.o. 18.

26 Rechtbank Den Haag zittingsplaats Utrecht, 26 november 2015, ECLI:NL:RBDHA:2015:14568, r.o. 19.

27 Rechtbank Den Haag zittingsplaats Haarlem, 18 januari 2016, r.o. 3.8.2.

28 Rechtbank Arnhem (MK) 1 oktober 2015, ECLI:NL:RBDHA:2015:11350; JV2015/341.

29 Toelichting op de herschikking Procedurerichtlijn, COM2009, 554.

30 HvJ EU 31 januari 2013, C-175/11 (*H.I.D. en B.A.*), par. 75.

31 HvJ EU 31 januari 2013, C-175/11 (*H.I.D. en B.A.*), par. 93.

32 HvJ EU, 26 april 2012, C- 277/11 (*M.M.*), conclusie A-G, par. 65-66.

33 EHRM 19 februari 1998 (*Bahaddar tegen Nederland*), 25894/94, JV 1998/45 en EHRM 21 januari 2011 (*M.S.S tegen België*), 30696/09, T. Spijkerboer, 'Uitspraak van de Maand', *A&MR* 2011/1.

34 EHRM 19 januari 2016 (*M.D. en M.A. t. België*), nr. 58689/12

Naast artikel 46 Herziane Procedurerichtlijn is de betekenis van artikel 40 Procedurerichtlijn mogelijk van belang voor nieuwe asielmotieven die in de beroepsfase naar voren worden gebracht. Het eerste lid spreekt van ‘verdere verklaringen’ die nog in de beroepsfase moeten worden meegenomen en in het vierde lid is sprake van een verwijtbaarheids-toets. Deze bepaling gelezen in samenhang met artikel 46 Procedurerichtlijn zou kunnen betekenen dat verdere verklaringen die een nieuw asielmotief bevatten, wel in de beroeps-procedure moeten worden betrokken.³⁵ Als de asielzoeker een nieuw asielmotief niet in de eerste beroepsprocedure mocht aanvoeren om louter logistieke redenen (namelijk procesefficiëntie), terwijl het systeem van de Procedurerichtlijn in art. 40 (1) en art. 46 juist beoogt dat wel in de eerste procedure naar nieuwe feiten en motieven wordt gekeken en dit via de bestuurlijke lus in theorie mogelijk was geweest, lijkt mij dat het de asielzoeker niet verweten kan worden dat nieuwe asiel-motieven eerder konden en behoorden te worden aangevoerd. Nieuw is dat de herziene Procedurerichtlijn voorziet in de mogelijkheid om een volgend verzoek niet ontvankelijk te verklaren.³⁶ Volgens de wetgever is de oude interpretatie van artikel 4:6 van de Awb van toepassing op deze bepaling.³⁷ Hoewel de Afdeling artikel 4:6 van de Awb en het ne bis in idem beginsel uitdrukkelijk niet van toepassing acht op zaken waarin seksuele gerichtheid als nieuw asielmotief ten grondslag ligt aan een herhaalde asielaanvraag,³⁸ volgt de algemene uitleg van de nationale wetgever van artikel 40 van de Procedurerichtlijn de lijnen van artikel 4:6 van de Awb. Het is de vraag of die uitleg houdbaar is onder de herziene Procedurerichtlijn.³⁹

De Rechtbank Haarlem laat zien dat de Awb mogelijkheden biedt voor volledige ex nunc toetsing zonder de verhouding tussen rechters en bestuur uit het oog te verliezen.

5. Geloofwaardigheidsbeoordeling

De IND zal een nieuw asielmotief dat pas in de beroepsfase naar voren wordt gebracht, beoordelen op geloofwaardigheid. Bij die beoordeling zal de uitleg die de asielaanvrager geeft voor het late naar voren brengen van het motief een belangrijke rol spelen. Dit volgt ook uit EHRM- jurisprudentie, waarin het EHRM een redelijke verklaring verwacht voor het late naar voren brengen van een asielmotief.⁴⁰ In de Afdelingsjurisprudentie na 21 juni 2013 werd duidelijk dat nieuw bewijs formeel weliswaar werd toegelaten, op grond van artikel 83 Vw2000, maar dat dit nieuwe bewijs materieel geen effect had op de conclusie van geloofwaardigheid.⁴¹ Ik

vraag mij af of die jurisprudentie houdbaar is onder de nieuwe integrale geloofwaardigheidsbeoordeling, waarin elementen afzonderlijk beoordeeld worden op geloofwaardigheid.⁴²

6. Efficiënt of doeltreffend?

Het inrichten van de asielprocedure is een complex logistiek gebeuren. De organisatie hiervan heeft geleid tot een systeem met een beperkt aantal centra waar deskundige ambtenaren, tolken, advocaten, hulpverleners en uiteraard de asielaanvragers zelf zich verzamelen om gehoren vast te leggen die als basis dienen voor de asielaanvraag. Planning daarvan werkt het beste als de aanvraag conform een standaard volgorde geschiedt. Iedere afwijkende volgorde zet de planning van een dergelijk systeem onder druk. Vanuit bestuurlijk perspectief zijn nieuwe asielmotieven hangende de beroepsprocedure zand in de machine: tussentijds een asielgehoor inplannen gaat ten koste van de planning van al die andere asielaanvragen waarop nog beslist moet worden. Hetzelfde geldt voor de intrekingsprocedure van een ambtshalve verleende vergunning wegens openbare orde waarbij nieuwe asielmotieven naar voren komen die een hernieuwde beoordeling vergen.⁴³ Ook in die procedures vereist het beleid dat een nieuwe of herhaalde asielaanvraag wordt ingediend.⁴⁴ Voor de logistieke efficiëntie van de asielprocedures is het begrijpelijk dat het argument wordt aangevoerd dat het makkelijker is dat een nieuw asielverzoek wordt ingediend.

Toch is het in het licht van de Europese jurisprudentie waar-

schijnlijk dat met een dergelijke uitvoeringspraktijk afbreuk wordt gedaan aan de juridische betekenis van een ‘volledig rechterlijk onderzoek’ en ook afbreuk wordt gedaan aan het inmiddels in het bestuurprocesrecht belangrijke doel van ‘finale geschilbeslechting’. De jurisprudentielijn van de Afdeling dwingt de aanvrager ertoe een nieuwe aanvraag in te dienen, terwijl de behandeling daarvan niet is omkleed met dezelfde waarborgen als de eerste aanvraag.

De Rechtbank Haarlem laat zien dat de Awb mogelijkheden biedt om ‘een volledig en ex nunc rechterlijk onderzoek’ te waarborgen, zonder daarmee de verhouding tussen rechters en bestuur uit het oog te verliezen.

35 T. Strik en A. Terlouw, ‘Geloofwaardigheidsbeoordeling wordt voortaan vol en ex nunc getoetst’ in: *A&MR* 2017-7, p. 248-257.

36 Artikel 40 lid 2 jo. 33 lid 2 onder d PR (2013/32/EU), geïmplementeerd in artikel 30c onderdeel d Vw2000.

37 TK2014-2015, 34088, nr. 3, MvT, p. 11 en 12.

38 ABRvS 3 september 2015, 201504909, AB 2015/451 m.nt. Reneman.

39 Zie M. Reneman, ‘Ne bis in idem-beginsel dient te worden ingeperkt’, in: *A&MR* 2015-9/10, p.368-381

40 EHRM 27 juni 2013 (*M.K.N. tegen Zweden*), 72413/10.

41 Zie de annotatie van H. Helmink bij ABRvS 21 juni 2013, *JV* 2013/353 waarin zij spreekt van een materiële trechter.

42 Wijzigingsbesluit Vreemdelingencirculaire 2014/36, *Stc.* 36910, 24 december 2014; Werkinstructie 2014/10.

43 Besluit van de Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie van 22 januari 2016, nummer WBV 2016/1, houdende wijziging van de Vreemdelingencirculaire 2000, *Stc.* 2016, nr. 5398.

44 ‘Als de vreemdeling meent dat hij in zijn land van herkomst een risico loopt op vervolging of een risico loopt op schending van artikel 3 EVRM, dan kan hij daartoe een aanvraag voor een verblijfsvergunning asiel voor bepaalde tijd indienen.’